
V SPOMIN
IN MEMORIAM

DR. BORIS KUHAR
(1929–2018)

319

Dr. Borisa Kuharja sem prvič srečal v svojih študentskih letih v sedemdesetih. Etnologijo sem začel študirati zaradi zanimanja za tuja ljudstva, saj sem v najstniških letih požiral knjige Karla Maya. Takrat seveda nisem imel pojma o etnologiji. A ko sem se po končani gimnaziji in zapravljenem letu na pravo odločal o nadaljnjem študiju, sem odkril vedo, ki me spremlja že vse življenje. Na Oddelku za etnologijo Filozofske fakultete v Ljubljani smo imeli v času študija obvezne štiri dvotedenske »prakse«, med drugim tudi v muzeju. Zelo sem si želel opravljati prakso v gradu Goričane – Muzeju neevropskih kultur, saj je bil to prav poseben muzej in »okno v svet«, ki je omogočalo vpogled v načine življenja zunaj Evrope.

Dr. Boris Kuhar (foto: Mojca Račič, 2009)

Želja se mi je izpolnila leta 1979, ko je Slovenski etnografski muzej gostil izjemno mehiško razstavo *Umetnost Aztekov*. Takrat sem obiskal takratnega direktorja muzeja dr. Borisa Kuharja in vodjo dislocirane enote – Muzeja neevropskih kultur v gradu Goričane dr. Pavlo Štrukelj in ju s strahospoštovanjem

prosil za prakso v Goričanah. Pavla Štrukelj je bila bolj resna, Boris Kuhar pa zelo prijazen in priljuden. Takoj se mi je usedel v srce! Pogovarjali smo se o tujih deželah in ljudeh, saj sem tako kot onadva tudi jaz do tedaj prepotoval že lep del sveta. Z dr. Kuharjem sva se »ujela« v Afriki, njegovi veliki ljubezni, kjer je bil že večkrat, sam pa sem leta 1977 po kopnem in po reki Nil prepotoval Egipt in Sudan vse do meje z Ugando.

Boris Kuhar in Pavla Štrukelj sta me sprejela na dvotedensko prakso in mi omogočila, da sem spremljal ves proces priprav, nastajanja in odprtja izjemne razstave, ki se mi je za vse življenje vtisnila v spomin. Seveda si nisem niti v sanjah mislil, da bom v Goričanah čez enajst let pristal kot kustos in vodja Muzeja neevropskih kultur.

320

Posredno sem se z dr. Borisom Kuharjem srečal pravzaprav že prej, leta 1978, ko smo se z Zvono Ciglič, Bogdanom Gradišnikom in Janezom Fajfarjem z majhnim Citroënovim amijem odpeljali na Švedsko obiskat našo kolegico Mojco Ravnik, ki je imela štipendijo Univerze v Lundu in je bivala tam nekaj mesecev. Po obisku smo se ustavili še nekje blizu Stockholma pri Jasni Kuhar, hčeri dr. Borisa Kuharja, ki nas je izjemno prijazno sprejela, pogostila in prenočila. Z njenim avanturističnim možem, ki je nekaj let pred tem s posebej prirejeno »cestno jadrnico« po cesti prijadral do znane komune v Findhornu na Škotskem, sta nam posodila udoben Volkswagen Passat, s katerim smo nadaljnja dva tedna križarili po brezpotjih Švedske in Norveške. Seveda smo se tudi izčrpno pogovarjali o etnoloških in popotniških avanturah njenega očeta.

Aprila 1990 sem se zaposlil v Slovenskem etnografskem muzeju, v Muzeju neevropskih kultur v Goričanah, kjer sem nasledil dr. Pavlo Štrukelj, ki se je upokojila. Čeprav se je dr. Boris Kuhar upokojil tri leta prej, je bil njegov duh v muzeju še zelo prisoten, saj je bil njegov direktor kar četrto stoletje. Včasih se je še oglasil na Prešernovi, kjer smo ga srečevali in sem in tja izmenjali po nekaj besed. Z delom v Goričanah pa sem spoznaval tudi njegovo minulo delo. Po njegovih zaslugah je Slovenski etnografski muzej pridobil grad Goričane in kot prvi v takratni Jugoslaviji začel intenzivno razstavljanje neevropske kulture. Začelo se je z edinstveno Skuškovo kitajsko zbirko in bogato Beblerjevo zbirko iz Indonezije. Pravzaprav so prišle prve neevropske zbirke v Ljubljano že sredi 19. stoletja, v takratni Deželni muzej Rudolfinum. To so bile Knobleharjeva afriška zbirka ter Baragova in Čebuljeva zbirka severnoameriških Indijancev Ojibva in Ottava.

Dr. Boris Kuhar je v imenu jugoslovanske neuvrčenosti začel organizirati muzejske razstave iz Azije, Afrike, Amerik in Avstralije. Dr. Pavla Štrukelj je postala kustodinja in skupaj z dr. Kuharjem sta omogočala številnim generacijam stike s kulturami sveta in vpoglede vanje. Muzej neevropskih kultur v goričanskem dvorcu je postal nekakšen »center sveta« zunaj Evrope v mali Sloveniji, saj takrat še ni bilo interneta in tudi televizija je le redko kazala kakšne dokumentarne filme. Dr. Kuhar pa se je zavedal pomembnosti vpetosti Slovenije in Jugoslavije v Gibanje neuvrčenih (Slovenijo so obiskovali številni vladarji afriških in azijskih dežel, npr. etiopski cesar Haille Selasie, afganistanski kralj Mohammed Zahir Šah, iranski

šah Reza Pahlavi itn.). Z dr. Štrukljevo sta ob razstavah organizirala tudi številne dogodke (npr. Marinka Pečjak je prirejala tečaje azijske in havajske kuhinje...) in ob vsakem odprtju nove razstave so se v Goričanah zbirali veleposlaniki številnih držav. Kot del neuvrščene Jugoslavije je Slovenija v šestdesetih in sedemdesetih letih gostila tudi številne študente z različnih koncev sveta, ki so iz svojih domovin prinašali najrazličnejše predmete. Tako so se zbirke v Goričanah množile, pa tudi dr. Kuhar je podaril kar nekaj predmetov, ki jih je zbral na svojih popotovanjih po Afriki. Poznal je ogromno ljudi, tudi razne predstavnike slovenskega gospodarstva in diplomacije v neuvrščenih državah. Ti so podarili ali prodali številne predmete, ki so se na ta način znašli v Muzeju neevropskih kultur v Goričanah. Še posebej pomembna je Petkovškova afriška zbirka. Po odhodu dr. Kuharja v pokoj pa je tudi grad Goričane oziroma Muzej neevropskih kultur vse bolj doživljal svoj zaton. 321

Dr. Boris Kuhar je bil zelo družaben človek. Starejši kolegi so nam pripovedovali o nepozabnih novoletnih in drugih zabavah v Slovenskem etnografskem muzeju, sam pa sem doživel prijetno druženje, ko nas je v začetku devetdesetih vse zaposlene v Slovenskem etnografskem muzeju povabil kar k sebi domov v Grosuplje, kjer smo občudovali njegove kulinarične spretnosti, se gostili in mastili ter se sproščeno pogovarjali še dolgo v noč. Tudi takrat nisem slutil, da se bom čez nekaj let preselil v Grosuplje in bova postala sokrajana. Tako sva se dostikrat naključno srečala v Mercatorju ali v čakalnici zdravstvenega doma, tu in tam pa sem ga tudi zapeljal domov, ko nas je obiskal v »novem« Slovenskem etnografskem muzeju na Metelkovi.

Ralf Čeplak Mencin